

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

Ämnesområde
Arbetsmarknad

Statistikområde
Sysselsättning, förvärvsarbete och arbetstider

Produktkod
AM0207

Referenstid
2017

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik
E-post	rams@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter.....	3
2.2	Ramförfarande.....	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar	6
2.6	Granskning	7
2.6.1	Granskning under insamlingen	8
2.6.2	Granskning av mikrodata.....	8
2.6.3	Granskning av makrodata.....	8
2.6.4	Granskning av redovisning	8
2.7	Skattningsförfarande	9
2.7.1	Principer och antaganden.....	9
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter	9
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande.....	10
3.1	Kvantitativ information	10
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen.....	10

1 Statistikens sammanhang

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) syftar till att årligen ge information om befolkningens sysselsättning och beskriva händelser, flöden och strukturer på såväl hela som den regionala och lokala arbetsmarknaden. Undersökningen framställdes för första gången 1985 och är ett resultat av utredningen om nya metoder från de tidigare folk- och bostadsräkningarna.

RAMS omfattar flera register där sysselsättningsregistret utgör det mest centrala och innehåller information om Sveriges folkbokförda personer per den 31 december respektive år och deras anknytning till arbetsmarknaden. Huvudvariabeln i registret, *sysselsättningsstatus*, visar om personen är förvärvsarbetande eller inte. För varje person har sedan andra variabler matchats på i registret för att underlätta studier och analyser över arbetsmarknaden. Registret innehåller kopplingen mellan person och arbetsställe/företag som möjliggör redovisning av pendling och fördelningar på bland annat bransch och sektor.

I detta dokument beskrivs översiktligt design och genomförande av RAMS-statistiken. Dokumentet kompletterar *kvalitetsdeklarationen* för RAMS som finns tillgänglig på <http://www.scb.se/AM0207> under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna utgörs huvudsakligen av antal och andelar personer som är förvärvsarbetande, detta uppdelat på regionala nivåer för olika bakgrundsvariabler. Statistiken visar även på inträden, utträden och jobbytare på arbetsmarknaden samt information om pendling för de förvärvsarbetande. Begreppet förvärvsarbetande innefattar både anställda personer och personer som bedriver näringsverksamhet.

2.2 Ramförfarande

Ramen är registret över totalbefolkningen (RTB). Observations- och målobjekten utgörs av, eller härleds utifrån, poster i RTB som finns på SCB, där varje post motsvarar en person.

Rampopulation består av samtliga folkbokförda personer i Sverige enligt RTB per den 31 december respektive år. Personer som utvandrat eller avlidit under året finns inte med i registret. Populationen matchas med administrativ information från Skatteverket (kontrolluppgifter och deklARATIONER ÖVER näringsverksamhet)

samt annan registerdata som finns internt på SCB, exempelvis demografiska variabler samt information över de arbetsställen och företag som personerna arbetat på.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval eller uteslutning förekommer i RAMS-statistiken.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Datainsamling till RAMS sker genom utnyttjande av statistikregister som SCB förfogar över. Grundkällan är i många fall skatteadministrativt material från Skatteverket. Insamlingen av Kontrolluppgifter (KU) görs genom elektronisk överföring av uppgifter från Skatteverket till SCB via undersökningen Kontrolluppgiftsbaserad lönesummestatistik (LSUM, AM0302). Varje KU antas motsvara ett jobb och används i framställningen av RAMS i avseende att klassificera anställda personer som förvärvsarbetande. Till avgränsningen utnyttjas också information från de svarande i SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) för månaderna oktober och november.

Även grundkällan till informationen om egenföretagare och företagare i eget AB är från Skatteverket. Insamlingen av dessa uppgifter sker för RAMS del från Inkomst- och Taxeringsregistret (IoT) och Företagsregistret (FDB). Information om egenföretagare baseras på standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) och bilaga 1 till inkomstdeklarationen. Informationen om företagare i fåmansaktiebolag härleds från Skatteverkets K10-blankett.

Överföring av KU-uppgifter från Skatteverket till SCB sker två gånger per år. Den slutgiltiga versionen hämtas från Skatteverket under september månad året efter referensåret. Den första versionen har en del kvalitetsbrister i form av att vissa blanketter och justeringar saknas men används i det kompletterande arbetet för att förbättra kvaliteten i arbetsställedovisningen. Den slutliga versionen av data angående egenföretagare och företagare i fåmansaktiebolag hämtas även den i september. Alltså ungefär två månader innan publicering av RAMS-statistiken.

Demografiska och andra bakgrundsvariabler hämtas från RTB och Utbildningsregistret medan uppgifter över arbetsställen och företag hämtas från Företagsregistret (FDB). För mer information om dessa register/undersökningar, se under respektive produktsida.

Arbetsställeredovisning

En av förutsättningarna för att kunna framställa RAMS är att var och en som får en kontrolluppgift, med lön från en arbetsgivare, kan redovisas på den "adress" (det arbetsställe) där personen arbetar.

Har arbetsgivaren verksamhet bara på ett ställe redovisas alla anställda på denna adress alternativt placeras på ett s.k. särskilt arbetsställenummer. Mer om särskilda nummer finns att läsa i bilaga 1. Om arbetsgivaren har fler än ett arbetsställe så uppstår frågan vilket arbetsställe den anställda ska vara knuten till. För att kunna besvara frågan har varje företags arbetsställen tilldelats ett (högst femsiffrigt) nummer. Denna tilldelning av det s.k. arbetsställenumret gör SCB i samråd med företaget. Företagen får ett webbformulär i slutet av augusti varje år i vilken de bl.a. har möjlighet att lägga till/ta bort arbetsställen och ändra arbetsställenummer.

En förteckning med arbetsställen och arbetsställenummer inför kontrolluppgiftsredovisningen skickas ut från SCB till alla flerarbetsställeföretag i november varje år.

Arbetsställenumret ska anges i den kontrolluppgift som arbetsgivaren är skyldig att fylla i för alla personer som fått lön eller annan ersättning från företaget under inkomståret. (Lag (1984:533) om arbetsställenummer m.m.)

Uppgiften om arbetsställe kan bli fel eller obestämd av flera anledningar. Huvudorsaken är att uppgiften om arbetsställenummer saknas eller angivits fel i kontrolluppgifterna. Andra orsaker kan vara att organisationsnumret som anges på kontrolluppgiften inte finns i Företagsregistret eller att ett visst företag har flera arbetsställen, utan att detta kommit till SCB:s kännedom.

För att förbättra kvaliteten på arbetsställeuppgifterna genomförs ett omfattande gransknings- och kompletteringsarbete på SCB. Ett frågeformulär skickas ut till flerarbetsställeföretag som har redovisat kontrolluppgifter till Skatteverket där arbetsställenumret saknas eller är okänt för minst fem personer. I formuläret ska ett korrekt arbetsställenummer anges för de individer som företaget lämnat felaktiga uppgifter för. Även företag med ett arbetsställe granskas om en stor andel av de som finns på företaget bor geografiskt långt från arbetsstället. Det kan tyda på att företagen saknar arbetsställen eller att anställda ska placeras på särskilt nummer.

Företag som behöver komplettera uppgifter om arbetsställenummer kan lämna uppgifter elektroniskt via internet. Inloggningsuppgifter skickas ut i samband med introduktionsbrevet. I frågeformuläret finns uppgifter om vilka arbetsställen företaget har samt vilka personer som uppgifter ska lämnas för.

Insamlingen av de företag som redovisat felaktiga arbetsställesnummer pågår mellan april och september. Företag som inte inkommit med sina uppgifter i slutet av april får påminnelser och de företag som saknar / angett felaktigt arbetsställesnummer för många personer och som inte inkommit i slutet av insamlingsperioden påminns via telefon.

2.4.2 Mätning

Primärmaterialet som används från Skatteverket skickas in av arbetsgivare (kontrolluppgifter), personer som deklarerat för näringsverksamhet (SRU, bilaga 1 till inkomstdeklarationen) och från personer som deklarerat för utdelning alternativt för vinst eller förlust av sålda aktier i företaget (Skatteverkets blankett K10). Från kontrolluppgiften används kopplingen mellan personer och företag, löneinkomsten och för vilken period inkomsten avser. Från näringsverksamhetsredovisningen används information om personen bedrivit aktiv eller passiv näringsverksamhet samt resultatet från verksamheten.

Kompletteringsenkäten som skickas ut till företag som rapporterat in fel arbetsställesnummer genomförs för att få rätt person placerad på rätt arbetsställe. Frågeformuläret som används för direktinsamlingen i undersökningen finns som bilaga 2 till denna dokumentation.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Eftersom RAMS-statistiken baseras på registerdata förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. Däremot förekommer partiellt bortfall, det vill säga bortfall av vissa variabler för ett objekt.

Bortfallet i den kompletterande insamlingen av arbetsställesnummer mäts i företag och förvärvsarbete. För kvantifiering se avsnitt 3.1. För de företag som inte inkommer med uppgifter finns rutiner för hur dessa granskas och imputeras. Mer om detta finns att läsa under 2.5 Bearbetningar.

2.5 Bearbetningar

Huvudvariabeln i RAMS är *sysselsättningsstatus* som visar på om en person antas vara förvärvsarbete eller inte. Klassificeringen följer i huvudsak ILO:s (International Labour Organization) definition med en kort mätperiod, där den som har arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som förvärvsarbete. Sysselsättningen är alltså relaterad till arbetstid, en uppgift som saknas i administrativa register. Endast personer mellan 16 till 74 år kan få sysselsättningsstatusen förvärvsarbete. Övriga individer klassificeras som ej förvärvsarbete. För att klassificeras som förvärvsarbete krävs att personen har en total löneinkomst som överstiger ett skattat gränsvärde alternativt deklarerat för aktiv näringsverksamhet under året.

För att beräkna gränsvärden används en modellbaserad metod där information om sysselsättningssituationen för de personer som ingår i AKU-urvalet i oktober och november, deras totala löneinkomst samt för vilken period löneinkomsten avser enligt kontrolluppgifterna utnyttjas. Att uppgifter för oktober ingår i bearbetningarna är framförallt för att få ett större dataunderlag. Gränsvärdet används för att avgöra sysselsättningsstatusen för alla personer som haft en kontrolluppgift och således haft någon typ av anställning. Totalt beräknas 24 olika gränsvärden som senare jämförs mot den delen av populationen som haft någon typ av anställning. Vilken grupp och gränsvärde en person jämförs emot beror på personens ålder, kön och för vilken period under året löneinkomsten avser. När det gäller personer som deklarerat för aktiv näringsverksamhet blir samtliga klassificerade som förvärvsarbetande. För att deklarera för aktiv näringsverksamhet ska personen, enligt riktlinjer från Skatteverket, arbeta minst 500 timmar i verksamheten under året.

Den huvudsakliga referensperioden för förvärvsarbetande är november månad. November används i första hand som den månad då val av huvudsakligt arbetsställe sker. I sysselsättningsregistret har ett huvudsakligt arbetsställe valts ut för varje person. Det är också utifrån den uppgiften som den officiella RAMS-statistiken redovisas.

Uppgifter om arbetsställenummer för personer på företag med flera arbetsställen som ingått i insamlingsarbetet men inte inkommit vid insamlingsarbetet imputeras. Även företag som har kontrolluppgifter som inkommit sent till SCB och saknar eller fått ett för SCB okänt arbetsställenummer genomgår samma hantering.

Imputeringen innebär att personer som saknar eller fått okänt arbetsställenummer på kontrolluppgiften i första hand tilldelas samma arbetsställenummer som de fick föregående år (om de fick ett då) om samma arbetsställenummer finns kvar som ett känt arbetsställe under redovisningsåret. Även s.k. särskilda nummer kan användas så länge det inte är nr 99999 - okänt. I andra hand ska personen sättas på det största arbetsstället i sin bostadskommun. Om det inte finns något arbetsställe i hemkommunen anges det största arbetsstället inom pendlingsområdet. En kommuns inpendlingsområde utgörs av kommunen själv plus omgivande kommuner som bidrar med arbetskraft genom inpendling. Övriga personer förs i RAMS till det särskilda arbetsställenumret 99999, vilket innebär att de placeras i sin hemkommun.

2.6 Granskning

I och med att RAMS samlar in data från andra undersökningar är materialet i huvudsak granskat. Undantag är arbetsställedovisningen där företagen granskas på mikronivå. När registret är

framtaget sker en omfattande makrogranskning och kontroller körs mot de redovisade tabellerna.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Den direkta datainsamlingen som är kopplad till RAMS-statistiken är kompletteringen av arbetsställedovisningen. I samband med datainsamlingen kopplas en person till det företag där personen enligt kontrolluppgiften fått högst utbetald lön under november.

Granskningen sker löpande på samtliga företag där misstankar om fel finns.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Kompletteringen av arbetsställedovisningen granskas på mikrodatanivå. Först kontrolleras att alla personer redovisats på ett giltigt arbetsställesnummer. Därefter görs kontroller på arbetsställesnivå, jämförelser mot uppgifter om anställda i Företagsdatabasen och uppgifter om antal redovisade personer från föregående år samt geografiska kontroller. Om en viss procent av de anställda på ett arbetsställe bor utanför arbetsställets s.k. "pendlingsomland" faller arbetsstället ut som pendlingsfel.

Granskning på mikrodatanivå sker också kring egenföretagare. I vissa fall finns flera blanketter för en och samma individ. En person kan endast ha en uppgift angående näringsverksamhet. Personer som redovisat för både enskild näringsidkare och fåmansaktiebolagsdelägare får yrkesställning 4 (enskild näringsidkare) i Sysselsättningsregistret samt en markering för fåmansaktiebolagsdelägare i Jobbregistret.

2.6.3 Granskning av makrodata

När registret är färdigställt genomförs en slutgranskning av materialet. Granskningen görs på uppgifter som aggregerats till kommunnivå och omfattar uppgifterna om dagbefolkningens storlek, storleken av pendling mellan bostad och arbetsplats samt näringsgrensfördelning. Jämförelser görs mot motsvarande uppgifter föregående år och större avvikelser utreds.

2.6.4 Granskning av redovisning

Inför publicering granskas samtliga delar av materialet efter laddning i SCB:s webbpubliceringsverktyg och efter laddning i statistikdatabasen.

SCB kontrollerar att alla tabeller och diagram finns med och att ingen av dem är tom eller innehåller obegripliga värden, till exempel interna koder. Rubriker och förklaringar till tabeller och diagram

granskas så att de är korrekta. SCB kontrollerar också att överensstämmelse råder där samma siffervärde eller text används på flera ställen.

Det sker även en kontroll att data och metadata ser riktiga ut efter publicering på webbplatsen. Det görs genom den externa Statistikdatabasen på SCB:s webbplats.

2.7 Skattningsförfarande

RAMS-statistiken bygger på uppgifter från register och administrativa data. Utgångspunkten är att statistiken är heltäckande vilket innebär att det inte sker några skattningar.

2.7.1 Principer och antaganden

Osäkerhetskällor förekommer när det gäller modellantagandet, där personer avgränsas och klassificeras som antingen förvärvsarbete eller inte. Osäkerhetskällorna finns beskrivna mer detaljerat i produktens Kvalitetsdeklaration men innebär att det finns osäkerhet kring antalsuppgifter och andelarna av förvärvsarbete. Detta då *sysselsättningsstatusen* bygger på en skattning. Metoden att använda inkomstuppgifter för att skatta personer som är förvärvsarbete ger en del felklassificeringar, framförallt då referensperioden enbart avser november. Risken för felklassificering är störst bland personer som arbetar del av året och som har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Felklassificering tar på aggregerad nivå ut varandra då metoden fångar och klassificerar personer som inte arbetar under november som förvärvsarbete och personer som arbetar under november som inte förvärvsarbete. För mer information om modellen se 2.5 Bearbetningar.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Den huvudsakliga målstorheten avser antal förvärvsarbete och redovisas efter olika redovisningsgrupper. Dessa skattas genom summering av det totala antalet poster i redovisningsgruppen som är förvärvsarbete. Detta medavseende på demografiska uppgifter och arbetsställets eller företagets egenskaper. Förvärvsintensitet, andel förvärvsarbete, är en ofta använd målstorhet och beräknas genom att dividera antalet förvärvsarbete med det totala antalet i befolkningen för respektive redovisningsgrupp.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Ingen skattning av tillförlitlighet genomförs i RAMS-statistiken.

2.7.4 Röjandekontroll

Skade- och röjanderisk utifrån RAMS-statistiken bedöms från fall till fall. Där det bedöms att röjandeskydd behövs sker detta genom

prickning av enskilda celler eller att den aktuella cellen inte redovisas exakt.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Antalet förvärvsarbetande 2017 var 4 922 366. Den totala individpopulationen i registret uppgick till 8 214 991.

I den kompletterande insamlingen av arbetsställen är bortfallet ca. 8 % av företagen vilket motsvarar 0,2% av de förvärvsarbetande.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.